

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

The Development of a Learning Management Model for Student Teachers to Promote Critical Reading Skills among Secondary School Students

1. บัญชา ธรรมบุตร, 2. คชา ปราณิตพลกรัง 3. ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล

1. Bancha thammabut, 2. Khacha Praneetpolkrung, 3. Natthakit Siriwananatakun

1., 2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 3. นักวิชาการอิสระ

1., 2. Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University 3. Independent scholar

Author E-Mail thammabut.bancha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 4) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการสอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา การวิจัยเป็นแบบวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 38 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ บูรณาการเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้และคู่มือฝึกอบรมฯ ฉบับร่างเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.21) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.62)
3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
4. ผลการประเมินรูปแบบการสอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีค่าความคิดเห็นระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.41) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.69)

คำสำคัญ: 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้; 2. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู; 3. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ABSTRACT

This research article aimed to: (1) study the context, current conditions, and needs for developing a learning management model for student teachers; (2) design and develop a learning management model for student teachers; (3) implement the learning management model; and (4) evaluate and improve the model to promote critical reading skills in secondary students. The research method was Research and Development (R&D). The sample group consisted of 38 student teachers currently undergoing their teaching practicum and 120 lower secondary school students (Grades 7–9) in the first semester of the 2024 academic year. The research tools include document analysis, questionnaires and Interview form. The statistics used are mean and standard deviation.

The research found that:

1. The instructional management should be learner-centered, take into account individual differences, and promote analytical and critical thinking skills. It should also support critical reading, integrate modern technologies and instructional media, and encourage students to apply knowledge effectively in real-world contexts.
2. The developed learning management model and its training manual were evaluated as highly consistent and appropriate, with an average score of 4.21 and a standard deviation of 0.62.
3. The results of implementing the learning management model indicated that the critical reading ability of secondary school students significantly improved after the training ($p < .05$).
4. The evaluation of the model showed that the overall level of opinion was high, with an average score of 4.41 and a standard deviation of 0.69.

Keywords: 1. Learning management model; 2. student teachers; 3. critical reading

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องมีสมรรถนะสำคัญคือ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม เพื่อการเปลี่ยนแปลงในยุคพลิกผัน และคาดไม่ถึง ดังนั้นนักเรียนต้องเป็นผู้มีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อให้ทันต่อกระแสยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงนั้น ในขณะเดียวกันครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความสามารถจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสมัยที่มนุษย์ล้วนมีสิทธิ์ได้รับการจัดการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเน้นพัฒนาทักษะสำคัญ ได้แก่ 3R และ 7C 3R คือทักษะพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) Reading 2) Writing 3) Arithmetic และ 7C ได้แก่ 1) Critical Thinking & Problem Solving 2) Creativity & Innovation 3) Cross-cultural Understanding 4) Collaboration, Teamwork and Leadership 5) Communications, Information, and Media Literacy 6) Computing and ICT Literacy 7) Career and Learning Skills (วิจารณ์ พานิช, 2555)

Critical Thinking หรือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นับเป็นทักษะหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะต้องเกิดจากการที่ผู้เรียนตระหนักรู้ข้อมูลต่าง ๆ หลายด้าน

การจะเกิดทักษะดังกล่าวได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากครูซึ่งจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการอ่าน เพราะทักษะการอ่านเป็นทักษะทางภาษามีความสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา สามารถส่งผลให้มนุษย์ประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว ในการดำรงชีวิตได้ เฉพาะในยุคปัจจุบันความเจริญงอกงามทางเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิต และพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งสิ้น

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ แต่ก็ยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ของประเทศยังมีทักษะดังกล่าวต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดมาตรฐานต่าง ๆ สำหรับสถานศึกษา โดย มาตรฐานที่ 4 ถือเป็นหนึ่งในมาตรฐานสำคัญ เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์อย่างไรก็ตาม พบว่า ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษายังประสบปัญหาด้านการอ่าน โดยมีปัจจัยหลักอยู่ 2 ด้าน คือ 1) ปัญหาจากตัวครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพการสอนยังคงเน้นการบรรยาย และยึดครูเป็นศูนย์กลางใบงานหรือกิจกรรมที่ใช้ขาดความหลากหลายการวัดและประเมินผลไม่ครอบคลุมพฤติกรรมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน 2) ปัญหาจากตัวผู้เรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจอ่านบทความหรือบทเรียนอย่างลึกซึ้งมุ่งตอบคำถามเชิงข้อมูลพื้นฐาน เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ขาดการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจวิเคราะห์เนื้อหาที่อ่านแต่ขาดการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเรื่องราว เหตุการณ์ หรือบทอ่านต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้ในการเรียนการสอน

ผลการประเมินและการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีปัญหาด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาสมรรถนะสำคัญในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในปัจจุบันไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาระบบการคิด เพราะกระบวนการเรียนรู้นี้ยังเน้นการให้ความรู้แบบครูคอยป้อน ด้วยการให้ผู้เรียนจำ ทำ ใช้ มากกว่าการสร้างและพัฒนาก่อนสอนของครูส่วนใหญ่ยังมีลักษณะการให้ความรู้มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา รู้จักวิธีแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541) การเรียนการสอนระบบท่องจำที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมายาวนานหลายร้อยปี ทำให้เด็กนักเรียนไทยส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณครู อาจารย์และหลักสูตรไม่เสริมสร้างให้ผู้เรียนคิดเป็น วิเคราะห์เป็นและประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541)

คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อจะได้พัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษาไทยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
- 2) เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
- 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

4) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการสอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Method) ประเภท Exploratory Design ใช้แผนการวิจัยเป็นแบบสองระยะต่อเนื่อง ซึ่งเริ่มด้วยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามด้วยวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Analysis : R1) เป็นขั้นตอนที่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งได้มาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสาร การศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 คือ การออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D2) เป็นขั้นตอนที่ได้จากการนำผลในขั้นตอนที่ 1 มาออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Implementation : R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Evaluation : D2) ขั้นตอนการหาคุณภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สถิติที่ใช้คือ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ระยะที่ 1 การอบรม (Training) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 38 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ที่กำลังสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จากจำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 ระยะที่ 2 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 120 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาสอดคล้องกับตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 1 การอ่าน โดยผู้เรียนจะอ่านเนื้อหาจากสื่อหรือตัวบทต่าง ๆ ได้แก่ 1) บทความ 2) บทโฆษณา 3) ข่าว 4) นิทาน 5) เรื่องสั้น และ 6) กวีนิพนธ์

1.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คาบ คาบละ 50 นาที ไม่รวมการทดสอบก่อน และหลังเรียน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการสร้าง ดังนี้

- 1) วิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542
- 2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3) ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ จากเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

5) ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

6) กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ให้ครอบคลุมสภาพและสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

7) นำแบบวิเคราะห์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

8) นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้ในการวิเคราะห์เอกสาร

2.1 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทย

1) ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบสัมภาษณ์

4) กำหนดโครงสร้างและประเด็นการสัมภาษณ์

5) สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

6) นำแบบสัมภาษณ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

2.3 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทย

1) ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอน

3) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบสัมภาษณ์

4) กำหนดโครงสร้างและประเด็นการสัมภาษณ์

5) สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

6) นำแบบสัมภาษณ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมินซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

7) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสัมภาษณ์ครูผู้สอน

2.4 แบบสอบถามนักเรียน สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอน

3) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

4) กำหนดโครงสร้างและประเด็นการสอบถาม

5) สร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

6) นำแบบสอบถาม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ และประเด็นคำถาม โดยใช้แบบประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

7) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสอบถามนักเรียน

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัย และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และปลูกฝังค่านิยมที่ดี รวมถึงพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และวิจารณญาณให้แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การจัดการเรียนรู้ควรบูรณาการเทคโนโลยี และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม การประเมินผลควรมีความต่อเนื่องและปรับปรุงตามความต้องการของนักเรียน การพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรเน้นการอบรมและพัฒนาทักษะใหม่ ๆ การใช้สื่อที่ทันสมัย นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้เรื่องการอ่าน และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าการพัฒนารูปแบบฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาประกอบไปด้วย ขั้นตอนที่ 1: กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และวัดผลได้ ขั้นตอนที่ 2: วางแผนการจัดการเรียนรู้ เลือกสื่อ เครื่องมือที่เหมาะสม ขั้นตอนที่ 3: กระบวนการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ขั้นย่อยที่ 1: การเข้าถึง และค้นคว้า การใช้แหล่งข้อมูลของเรื่องที่อ่าน จำแนกความเหมือนและความแตกต่างที่มีอยู่ในเนื้อเรื่อง ขั้นย่อยที่ 2: การบูรณาการและตีความ ระบุใจความสำคัญหรือจุดประสงค์ของเรื่อง ใช้เทคนิคการสอนแบบสืบสวนสอบสวนและกรณีศึกษา เพื่อกระตุ้นการตั้งคำถามและการตีความเนื้อเรื่อง ขั้นย่อยที่ 3: การย้อนกลับและประเมิน ใช้เทคนิคสะท้อนย้อนกลับให้นักเรียนจดบันทึกหรือแสดงความคิดเห็น ขั้นตอนที่ 4: ทบทวน (Feedback) การเรียนรู้ได้ ให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน ขั้นตอนที่ 5: ประยุกต์ใช้องค์ความรู้/สังเคราะห์นำไปใช้ประโยชน์ ออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง และขั้นตอนที่ 6: ประเมินผลการเรียนรู้ ใช้การประเมินแบบองค์รวม นอกจากนี้พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่างในภาพรวมสอดคล้องและความเหมาะสมมาก โดยมีผลเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.21) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.62)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

3.1 ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้รูปแบบฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เพราะหลังอบรมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรู้และเข้าใจการใช้รูปแบบในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยเฉลี่ย ($\bar{X} = 25.80$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.98)

3.2 ผลประเมินความสามารถในการเขียนฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวมผลเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.46$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ระดับมาก

3.3 ผลประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) ระดับมากที่สุด

3.4 ผลความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้ เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงขึ้น โดยรวมผลเฉลี่ย ($\bar{X} = 24.50$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 3.10)

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ผลสะท้อนการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ พบว่ารูปแบบนี้มีผลดีนักเรียนแสดงความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และมีการรู้เรื่องการอ่านมากขึ้น ขณะที่ครูพบว่ากำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ดีขึ้น และกระบวนการต่าง ๆ เช่น การบูรณาการและตีความ รวมถึงการสะท้อนและประเมินช่วยเสริมทักษะการวิเคราะห์และการประเมินตนเองของนักเรียนนอกจากนี้ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวมผลเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.80) แสดงว่ามีความคิดเห็นระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าการศึกษาเอกสารหรือสัมมนาบุคคลมีความคิดสอดคล้องกันว่าเห็นควรให้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของภาษาไทย เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีทักษะในการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2567) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้การออกแบบวิธีสอนนั้นเป็นไปตามหลักการสอนหรือแนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนครบถ้วน ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนที่ 1: กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ที่ชัดเจนและวัดผลได้ ขั้นตอนที่ 2: วางแผนการเรียนรู้ เลือกสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสมกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3: กระบวนการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ขั้นตอนย่อยที่ 1: การเข้าถึงและค้นคืนสาระ ค้นคว้าและการใช้แหล่งข้อมูลของเรื่องที่อ่าน จำแนกความเหมือนและความแตกต่างที่มีอยู่ในเนื้อเรื่อง ขั้นตอนย่อยที่ 2: การบูรณาการและตีความ ระบุใจความสำคัญหรือจุดประสงค์ของเรื่อง ใช้เทคนิคการสอนแบบสืบสวนสอบสวนและกรณีศึกษา เพื่อกระตุ้นการตั้งคำถามและการตีความเนื้อเรื่อง ขั้นตอนย่อยที่ 3: การ

สะท้อนและประเมิน ใช้เทคนิคการสะท้อนย้อนกลับให้นักเรียนเขียนบันทึกหรือแชร์ความคิดเห็น ขั้นตอนที่ 4: ทบทวน (Feedback) การเรียนรู้ที่ได้ ให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน ขั้นตอนที่ 5: ประยุกต์ใช้ความรู้/ส่งเคราะห์นำไปใช้ประโยชน์ ออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง และขั้นตอนที่ 6: ประเมินผลการเรียนรู้ ใช้การประเมินแบบองค์รวม ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นอย่างดี เพราะองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนส่วนสำคัญที่ทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เข้าอบรมมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเจตคติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ หากขาดองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งก็จะทำให้การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาประสบความสำเร็จได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนขอบเขตจะต้องกำหนดไว้ตอบสนองนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูผู้นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คณะผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2567) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่รูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมี ได้แก่ 1) ปรัชญา ทฤษฎี และหลักการ ที่เป็นพื้นฐาน 2) การบรรยายและอธิบาย สภาพหรือลักษณะการจัดการเรียนการสอน 3) การจัดระบบ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และนำผู้เรียนสู่เป้าหมาย 4) ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า รูปแบบใช้ได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นคณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัย และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง และสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อที่จะวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างถูกต้อง อีกทั้งระหว่างกรอบมก่อนการจัดการเรียนรู้นั้น คณะผู้วิจัยจะพยายามให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติมากที่สุด กล่าวคือเปิดโอกาสให้ได้ซักถามข้อสงสัย แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ยังเป็นปัญหาสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และได้ให้ลงมือปฏิบัติเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และทดลองจัดการเรียนรู้นี้มากกว่าการฟังบรรยายสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ แสงไกร (2560) เรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รูปแบบการสอน SQ5R ที่มีขั้นตอนการสอนหลัก 3 ขั้นตอนและขั้นตอนย่อย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนอ่าน ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ (Survey) ขั้นระหว่างอ่าน ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งคำถาม (Question) ขั้นที่ 3 ขั้นอ่านอย่างรอบคอบ (Read : R₁) ขั้นที่ 4 ขั้นจดจำ (Recite : R₂) ขั้นที่ 5 ขั้นอ่านซ้ำ (Repeated : R₃) ขั้นหลังอ่าน ขั้นที่ 6 ขั้นทบทวน (Review : R₄) ขั้นที่ 7 ขั้นสรุป และสะท้อนการอ่าน (Reflection on reading : R₅) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การจำแนกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น 2) การตีความโครงเรื่องหรือสรุปใจความจากเรื่อง 3) การตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของผู้เขียน 4) การวิเคราะห์เรื่อง 5) ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และ 6) การประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน 2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2.1) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 (E₁/E₂) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2.2) นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับเนื้อในการจัดการเรียนรู้นั้น คณะผู้วิจัยได้กำหนด 1) ปฐมนิเทศและชี้แจงรายละเอียดการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) ทดสอบความรู้ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรม 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาไทยตามแผนที่กำหนด 4. ผู้วิจัยประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ประเมินการจัดการเรียนรู้ 5) ทดสอบความรู้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลังการฝึกอบรม นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับการเรียนรู้เรื่องการอ่านของนักเรียน โดยผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรากฏดังต่อไปนี้

3.1 ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ก่อนอบรมมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 9.22) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.81) หลังอบรมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้รูปแบบในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 25.80) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.98) ทั้งนี้เพราะว่าคณะผู้วิจัยได้ออกแบบการอบรมความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน กล่าวคือ กำหนดการอบรมตามลำดับความยากง่าย มีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังอบรมเพื่อประเมินความรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก่อนและหลังการอบรม ก่อนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะนำความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และทดลองการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2567) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพ ลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระบบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ เป็นการระบุถึงสิ่งที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.2 ผลการประเมินความสามารถในการเขียนฯ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.46) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.65) แสดงว่ามีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ระดับมาก ทั้งนี้เพราะคณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการอบรมขึ้นมาก่อนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี นำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ครูภาษาไทยได้รับความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วน สอดคล้องกับ เอกเกนและคอซัค Eggen & Kauchak, 2006 (อ้างถึงใน สมจิต จันทรฉาย, 2557) กล่าวว่ารูปแบบการสอนหมายถึง กลวิธีที่ได้รับการออกแบบมีพื้นฐานมาจากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้และการสนใจ เพื่อช่วยผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ รูปแบบการสอนจะดำเนินการโดยครูทำ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยมิได้เป็นลักษณะของการสั่งการแต่เป็นการชี้แนะแนวทางเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3.3 ผลการประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้ฯ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.53) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.58) แสดงว่ามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้นำความรู้จากการอบรมไปใช้ในการพัฒนาตนเองและผู้เรียนโดยตระหนักถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและผู้เรียนมีส่วนร่วม กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการและวัยของผู้เรียน และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดความมั่นใจและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรนา เล่าเรียนดี (2556) การพัฒนาวิชาชีพมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูทุกระดับความรู้ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ซึ่งประกอบด้วยผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระวิชา การสอน การวิจัย และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ผู้ดูแลให้คำปรึกษา (Mentor) ฯลฯ เพราะการพัฒนาในวิชาชีพของบุคลากรต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

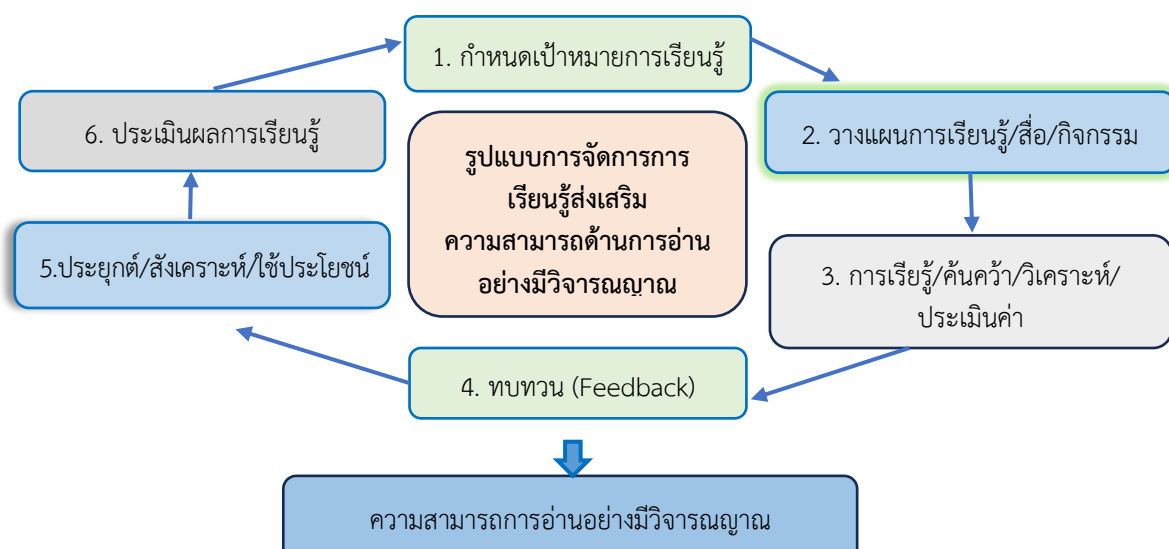
3.4 วัดความสามารถเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้ ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 13.12) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 3.76) เมื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 24.50) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 3.10) ทั้งนี้เพราะว่าผู้เรียนได้รับการจัดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นผู้ช่วยดูแลอำนวยความสะดวก และส่งเสริมกระบวนการความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนมีความสามารถที่จะดึงเอาสาระของสิ่งที่ได้อ่านออกมา มีความเข้าใจข้อความที่ได้อ่าน สามารถตีความ แปลความสิ่งที่ได้อ่าน คิดวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ และแปลความสิ่งที่ได้อ่าน คิดวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตหรือในโลกที่อยู่ พร้อมทั้งความสามารถในการประเมินข้อความที่ได้อ่าน และสามารถให้ความเห็น หรือโต้แย้งจากมุมมองของตน ซึ่งสอดคล้องกับ เตือนใจ แสงไกร (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การจำแนกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น 2) การตีความการบอกโครงเรื่องหรือสรุปใจความจากเรื่องที่อ่าน 3) การตระหนักถึงทัศนคติและจุดมุ่งหมายของผู้เขียน 4) การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน 5) การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และ 6) การประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน 2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2.1) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (E1 / E2) เท่ากับ 81.48/80.63 ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกระบวนการ SQ5R มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.48/80.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2.2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ผลการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ พบว่ารูปแบบนี้มีผลดีในหลายด้าน นักเรียนแสดงความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีการรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น ขณะที่ครูพบว่าด้านจุดประสงค์ที่ชัดเจนช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ดีขึ้น และกระบวนการต่าง ๆ เช่น การบูรณาการและตีความ รวมถึงการสะท้อนและประเมินช่วยเสริมทักษะการวิเคราะห์และการประเมินตนเองของนักเรียน นอกจากนี้ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.41) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.69) แสดงว่ามีความคิดเห็นระดับมาก สอดคล้องกับ รณิดา วงษ์สะพาน (2563) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) พื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสนใจการเรียนรู้ในระดับมากในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองและการประเมินโดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง 2) ผลพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าคุณภาพของแผนการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมี วิจารณ์ญาณ ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 อยู่ในระดับมากที่สุดและผลการหาประสิทธิภาพ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทย อย่างมีวิจารณ์ญาณมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.68/77.73 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 3) ผลการจัดเรียนรู้ด้วย กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมี วิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏดังนี้ 3.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรม การเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2 การเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรม การเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3 การศึกษาความสามารถด้านอภิปัญญาของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านอภิปัญญาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินความ พึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุด กิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

พบว่า การพัฒนารูปแบบฯ ต้องจัดลำดับการจัดการเรียนรู้เป็นขั้น ๆ กล่าวคือ ขั้นตอนที่ 1 กำหนด เป้าหมายในการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการเรียนรู้การรู้เรื่องการอ่านอย่างมี วิจารณ์ญาณ ขั้นย่อยที่ 1) การเข้าถึงและค้นคืนสาระ ขั้นย่อยที่ 2) การบูรณาการและตีความ ขั้นย่อยที่ 3) การ สะท้อนและประเมิน ขั้นตอนที่ 4 ทบทวน (Feedback) การเรียนรู้ที่ได้ ขั้นตอนที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้/ สังเคราะห์นำไปใช้ประโยชน์ และขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้

สรุป

แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้รูปแบบการพัฒนา ที่สามารถยกระดับความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีการจัดลำดับเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการ และรูปแบบวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายที่กระตุ้นส่งเสริมกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ที่นำไปทดลองใช้สามารถส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ แต่ต้องมีตัวอย่างและระยะเวลาให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในระดับชั้นอื่น
2. ควรนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านทางภาษาไทยกับทักษะอื่น ๆ ควบคู่กันไป
3. ควรมีการศึกษาคความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *กระแสวิพากษ์: บทเรียนเพื่อสังคมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชัคเชส มีเดีย.
- เดือนใจ แสงไกร. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการธรรมศาสตร์*, 17(1), 45–57. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas/article/view/85283>
- ทิตินา แหมมณี. (2567). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณิดา วงษ์สะพาน. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(8), 133-148. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/etcedumsujournal/article/view/244480>
- วัชราน เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช: การพัฒนาวิชาชีพครู กฤษฎีการปฏิบัติ*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สมจิต จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบและการพัฒนาการเรียนการสอน*. เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป.